

25.

A BUDAPESTI ORSZÁGOS

RABBIKÉPZŐ-INTÉZET ÉRTESÍTŐJE

AZ 1901/1902. TANÉVRŐL.

Megelőzi:

AZ ÓHÉBER KÖNYV.

ADALÉK

AZ ÓKORI KULTURTÖRTÉNETHEZ ÉS A
BIBLIAI IRODALOMTÖRTÉNETHEZ.

Írta:

Dr. BLAU LAJOS
tanár.

BUDAPEST.

1902.

MTA KÖNYVTÁRA

SCHEIBER

GYŰJTEMÉNY

Az 1900–1901-ik tanév végével (a Schey-féle alapítványból) kiírt pályakérdésre: «Azokra az esetekre vonatkozó törvényes szabványoknak magyarázása, melyekben mózesi parancsolat tilalommal vagy két parancsolat egymással összeütközik». «וכלל ופרטי דיני עשה דוחה לא תעשה», «כלל ופרטי דיני עשה ועשה» egy dolgozat érkezett be, melyről a következő ítélet hozatott:

A «כלל ופרטי דיני עשה דוחה לא תעשה» jellegével benyújtott pályamű, mely «עשה דוחה לא תעשה ואין עשה דוחה עשה» talmudi tételekkel foglalkozik, minden tekintetben dicséretre méltó. Szerző az anyagot kiváló szorgalommal, a terjedelmes talmudi forrásművekben való alapos kutatással, a régi és új magyarázók fölhasználásával és nem ritkán önálló nézetei alapján tárgyalta és logikailag formálta. Habár egyes önálló nézetei nem kifogástalanok, a legtöbbször elfogadható; az egész dolgozat jó, és azért a szerző föltétlenül megérdemli a díjat.

A pályanyertes munka szerzője: Guttman Mihály, felső tanfolyambeli hallgató.

A szintén az 1900–1901-iki tanév végével (a Schey-féle alapítványból) másodizben kiírt pályakérdésre: «Jehuda Ibn Tibbón terminológiája vallásbölcészeti művek fordításában» (szótári alakban) egy dolgozat érkezett be. A róla hozott ítélet a következő:

A «Júda Ibn Tibbón terminológiája vallásbölcészeti művek fordításában (szótári alakban)» cz. pályakérdésre egy dolgozat nyújtott be, e jelige alatt: «הלשון שליה המחשבה». A bevezetésben szerző beható módon foglalkozik a héber philosophiai műnyelv keletkezésével és sajátosságáival, ismerteti továbbá Júda Ibn Tibbón irodalmi tevékenységét és jellemzi fordítói eljárását, végül pedig bemutatja az általa alkalmazott, részben újonnan alkotott terminológiának főbb jelenségeit. A szótár, mely a dolgozatnak majdnem négy ötödét teszi, nem a gyökök, hanem a szók alphabetikus sorrendje szerint kisebb vagy nagyobb cikkekben bemutatja Ibn Tibbón terminológiáját. A cikkeket jegyzetek kísérik, melyek egyes kifejezések értelmét vagy történetét megvilágítják és olykor nagybecsű kitérésekké lesznek, melyekhez a zsidó

vallásbölcsestet forrásműveiből vagy az azokra vonatkozó irodalomból szerző igen gazdag anyagot állított össze. A szótárnak magának egy főhibája van. Az egyes cikkek nincsenek rendszeresen kidolgozva és nem nyújtják az illető terminus és a hozzá tartozó szóalakok alkalmazásának teljes és világos képét. A szóalakokat továbbá magánhangzójelek által pontosan kellett volna megállapítani és egymástól megkülönböztetni. Olykor nagyon zavaros az egyes cikkek belső elrendezése. Egymáshoz tartozó szók különböző cikkekben jelennek meg, a minék elejét veszi szerző, ha szótárát gyökök szerint rendezi, az egyes gyökök alatt a belőlük származó szókat magyarázza és az alfabétikus sorrendben az egyes szók alatt a gyökre utal. Az eredeti arab kifejezések, melyeknek fordítását kapjuk Ibn Tibbón terminusaiban, nincsenek mindenhol feltüntetve. Itt lehető teljességnek és nagyobb pontosságnak lett volna a helye, különösen miután az Ibn Tibbón által fordított három vallásbölcsesteti főmunka közül kettőnek az arabs eredetije nyomtatásban megvan. Szerző lépten-nyomon használja e kiadásokat, egyes találó megjegyzéseket is tesz az arab eredetihez, de nem elég következetes az eljárása, úgy hogy e tekintetben szótára sok hézagot mutat. Ez különösen ott érezhető, a hol ugyanazon egy héber szó különböző arab kifejezéseknek felel meg, vagy megfordítva valamely arab kifejezésnek többféle fordításai találtak. Szerző sokszor figyelmeztet ily esetekre, de nem pontosan és nem következetesen. Hasonlóképen nagyobb pontossággal kellett volna a szentírásból és a hagyományos irodalomból átvett szókat megjelölni és azoktól különválasztani Ibn Tibbón szókincsének azon elemeit, melyekkel ő maga a fordítási munkája révén meggazdagította a középkori héberség szótárát. Itt-ott téved a szerző egyes pontokban; de a tévedések száma eltűnő azon anyag gazdagsága mellett, melyet a szerző igen nagy szorgalommal és dicséretes gondossággal feldolgozott. Tekintve azt, hogy hasonló dolgozat eddig nem létezett és hogy a szerző önállóan gyűjtötte és rendezte az anyagot, tekintve továbbá,

hogy szótárával, ha azt az említett hiányok elhárításának céljából újra átdolgozza, a szakirodalmat értékes és hasznos segédeszközzel fogja meggazdagítani, a pályamunkát föltétlenül a díjjal kitüntetendőnek ítélem.

A pályanyertes munka szerzője: Schönwald Károly, felső tanfolyambeli hallgató.

«A magyar hitközségek életére és rabbijaikra vonatkozó adatok Landau Ezekiel «Nóda Bihuda» cz. művében» című pályakérdésre «חוקאל לכם לטובת» (Ez. 24, 24) jelige alatt beérkezett dolgozat a kitűzött feladatot sikerrel oldja meg. Szerző lelkiismeretesen gyűjtötte az anyagot, azt komolyan tanulmányozta és az idevágó irodalom bő ismeretével megvilágította. Az adatokat 5 fejezetben áttekinthetően csoportosította és a hazai hitközségek akkori beléletére fényt derített. Szép történelmi ismeretekről tanuskodnak a magyar rabbik életrajzaihoz közölt adatok, különösen a «Nóda Bihudá»-ban szereplő három kiváló magyar rabbi teljes biographiája. Kifogás alá mindössze csupán néhány részlet és a nagyon általános bevezetés esik. A kiváló szorgalomról és szép képzettségről tanuskodó dolgozat a pályadíjra teljesen érdemes.

A pályanyertes munka szerzője: Richtman Móricz, felső tanfolyambeli hallgató.

Az 1902–1903-iki iskolaévre a következő pályatételek tüzetnek ki:

A báró Schey Fülöp-féle alapítványból: A Széder Ólam Rabba compositiója és összehasonlítása régibb krónikákkal.

A pályadíj: 200 korona.

Benyújtási határidő: 1903-iki május elseje.

A Steinfeld Antal-féle alapítványból. «Micsoda szándék keresendő egy parancsolt vallásos kötelesség teljesítésénél, valamint a כל תוסף megszegésénél? és micsoda vallásos cselekedetek végzésénél kötelező a לשמו או לשמה?»

A pályadíj: 160 korona.

Benyújtási határidő: 1903-iki május elseje.